

2025

**MO MUZIEJAUS
MOKYMŲ „VIZUALINIO
MĄSTYMO
STRATEGIJOS
TAIKYMAS PAMOKOSE“
POVEIKIO
VERTINIMAS**

Tyrimo ataskaita: Raseinių r. sav.

ATASKAITOS TURINYS

3 psl. ĮVADAS

4 psl. APIBENDRINIMAS

DETALE ANALIZĖ

8 psl. 1. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ PROGRAMOS
DALYVIŲ DEMOGRAFIJA

10 psl. 2. VIZUALINIO MĄSTYMO METODO
PRITAIKYMAS PAMOKOSE

13 psl. 3. MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ, GEBĖJIMŲ
IR ŽINIŲ POKYČIO ĮVERTINIMAS

25 psl. 4. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMAS

26 psl. 5. LŪKESČIAI ĮVEIKTI IŠŠŪKIUS

27 psl. 6. PATIRTYS, SUSIJUSIOS SU MO
MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMU

I V A D A S

Nuo 2024-ųjų metų MO muziejus vykdo mokytojoms/-ams skirtus kultūrinius-educacinius mokymus „Vizualinio mąstymo strategijos taikymas pamokose“. Mokymai vykdomi įvairiose savivaldybėse kaip Tūkstantmečio mokyklų (TŪM) programos dalis. Šis tyrimas yra skirtas įvertinti Raseinių rajono savivaldybės mokyklose įvykdytos mokymų programos rezultatus. Tyrimą atliko Taikomosios antropologijos organizacija „Anthropos“ tyrėjos Renida Baltrušaitytė ir Daina Pupkevičiūtė.

Programos „Vizualinio mąstymo strategijos taikymo pamokose“ dalyviai/-ės pildė dvi anketas: vieną užpildė prieš prasidedant programai, antrą – iškart mokymų programai pasibaigus. Abiejomis apklausomis buvo siekiama įvertinti programos poveikį mokytojoms/-ams, mokymo metodikoms ir ugdymo procesui. Pirmąją anketą sudarė 5 platūs klausimai ir 5 demografiniai klausimai. Pasibaigus programai, mokytojos/-ai pildė kitą anketą, kurios atsakymai tyrėjoms suteikė galimybę įvertinti pokytį, kurį paskatino MO muziejaus vykdytų mokymų programa. Antroje anketoje buvo 8 platūs klausimai ir 4 demografiniai klausimai. Prieš mokymus anketą užpildė 19, po mokymų – 11 mokytojų. Išvados pateikiamos aprašant mokytojų atsakymus (Raseinių rajono savivaldybės atveju abi anketos negali būti tiesiogiai palyginamos) mokymų programos pradžioje ir jai pasibaigus.

Šiuo atveju negalima tiesiogiai palyginti prieš ir po mokymų pildytų anketų rezultatų, nes apklausose dalyvavo ne ta pati respondentų/-tų imtis. Pradinę anketą užpildė vienos/-i mokytojos/-ai, o galutinę – tik dalis mokymus pradėjusių dalyvių bei naujos/-i mokytojos/-ai, kurie nedalyvavo pradinėje apklausoje. Be to, kai kurios/-ie mokytojos/-ai, dalyvavusios/-ę pradinėje apklausoje, galutinės anketos neužpildė. Dėl šios priežasties nėra užtikrinamas respondentų tęstinumas, todėl neįmanoma patikimai nustatyti individualaus ar grupinio pokyčio tarp dviejų matavimų. Taigi bet koks tiesioginis „prieš–po“ palyginimas būtų metodologiškai netikslus, nes skirtumai galėtų atspindėti ne mokymų poveikį, o skirtingą respondentų sudėtį. Visi abiejų apklausų dalyvių duomenys buvo anonimizuoti. Tyrime dalyvavo mokytojos/-ai, dirbančios/-ys Raseinių rajono savivaldybės mokyklose.

Viršelio fotografijos autorystė: [TUBS - This vector image includes elements that have been taken or adapted from this file: Lithuania location map.svg \(by NordNordWest\), CC BY-SA 3.0, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=16001114](https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=16001114)

APIBENDRINIMAS

1. Prieš mokymus pildomoje anketoje vizualinio mąstymo strategijos metodo nežinojo 3 mokytojos/-ai; 6 mokytojos/-ai metodą žinojo ir teigė, jog yra bandžiusios ar bandę jį taikyti; 8 mokytojos/-ai teigė, jog metodą žino, tačiau taikyti jo nėra tekę; 2 mokytojos/-ai metodą žinojo ir teigė, jog sėkmingai taiko jį pamokose.

2. Pasibaigus mokymų programai teigiamai vizualinio mąstymo strategijos (VMS) metodo taikymą įvertino 9 mokytojos/-ai apklausą užpildžiusios/-ę mokytojos/-ai. Jie/jos pasidalijo, kad ketina metodą taikyti pamokose. Mokytojai/-os pažymėjo, jog metodas tinka tiek jų dėstomiems dalykams, tiek asmeniniam profesiniam augimui, yra lengvai išmokstamas, paprastas, tačiau naudingas. Mokytojos/-ai akcentavo, kad metodas patiko, buvo aiškus ir praktiškas, todėl, jų manymu, bus naudingas ir moksleivėms/-iams.

3. Dauguma apklausoje dalyvavusių mokytojų nurodė, kad kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis naudojosi ir iki mokymų. 7 mokytojos/-ai nurodė, jog parodose ir renginiuose lankosi tik asmeniškai; 3 mokytojos/-ai teigė, jog naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis ir parodose bei renginiuose lankosi asmeniškai; 3 mokytojos/-ai nurodė, jog parodose ir renginiuose lankosi ir su moksleiviais/-ėmis, ir asmeniškai; 1 mokytoja/-as teigė, jog naudojasi tik skaitmeninėmis kolekcijomis; 2 mokytojos/-ai nurodė, jog parodose ir renginiuose lankosi tik su moksleiviais/-ėmis; 2 mokytojos/-ai nurodė, jog parodose ir renginiuose lankosi su moksleiviais/-ėmis ir naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis; 1 mokytoja/-as nurodė, jog parodose ir renginiuose lankosi ir su moksleiviais/-ėmis, ir asmeniškai, bei naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis.

4. Prieš mokymus vykdytoje apklausoje mokytojos/-ai pasidalijo lūkesčiais, kad mokymai padės gilinti žinias ir įgyti praktinės patirties. Jie/jos pasidalijo norintys analizuoti daugiau meno kūrinių, intensyvinti mokymąsi, sužinoti naujų dalykų, kurie būtų tiesiogiai pritaikomi pamokose. Mokytojai/-os taip pat pasidalijo besiviliantys/-čios gauti metodinę pagalbą, skatinančią moksleives/-ius drąsiau reikšti mintis ir įsitraukti į ugdymo procesą. Buvo išreikštas lūkestis, kad mokymuose įgytos žinios ir meno kūriniai būtų praktiškai pritaikomi konkrečiuose dalykuose, o ne tik bendroje veiklose. Dalies mokytojų lūkesčiai buvo kuklūs – joms/jiems ir esama mokymų struktūra atrodė tinkama ir patraukli.

5. MO surengtus mokymus apklausą po mokymų užpildžiusios/-ę mokytojai/-os įvertino labai gerai – dauguma vertinimų siekia 9–10 balų, žemesni pasitaikė retai. Apklaustos dalyviai/-ės pasidalijo, jog mokymai juos/jas paskatino giliau apmąstyti temas, pažvelgti į jas iš naujų perspektyvų, sužadino smalsumą, diskusijas, skatino kelti klausimus. Vertingiausi mokymų aspektai jų dalyviams/-ėms buvo aktyvus meno kūrinių nagrinėjimas, darbas grupėse, bendradarbiavimas ir atviras dialogas, leidęs išreikšti jausmus per vizualias formas. Apklaustos dalyviai/-ės dalijosi, kad mokymai praplėtė jų akiratį, skatino kritinį mąstymą, padėjo „prisijaukinti“ paveikslus ir naujai pažvelgti į meno kūrinius, o lankymasis muziejuje bei parodose suteikė galimybę mokytis autentiškoje kultūrinėje aplinkoje. Mokytojos/-ai ypač akcentavo bendrystės jausmą, vertino nuoširdų bendravimą su lektore/-iumi ir grupės nariais, teigiamas emocijas, malonų mokymosi procesą bei VMS metodo taikymo naudą diskusijoms, saviraiškai ir susiduriant su naujais iššūkiais.

6. Beveik visas mokymų dalis (VMS metodo mokymų medžiagos turinį, užduočių aiškumą, papildomą darbą atliekant užduotis, galimybę užmegzti kontaktus su kitais mokytojais/-omis, darbo pobūdį (grupėje), darbo grupės dydį, mokymų būdą (gyvai), edukatorių bendravimą, dėstymą, paskirtas užduotis (skirtas atlikti namuose), paskirtas užduotis (atlikti mokymų metu), bendrą mokymų trukmę, užduotims atlikti skirtą laiką (atlikti namuose), užduotims atlikti skirtą laiką (atlikti mokymų metu)) visi 11 mokytojų, užpildžiusių anketą po mokymų, vertino gerai ir labai gerai.

7. Baigiamosios apklaustos dalyviai naudingais įvardijo skirtingus mokymų programos modulius. 5 dalyviams/-ėms naudingiausias buvo III modulis dėl integruotų pamokų kūrimo ir bendro grupės darbo; 2 – II modulis; 1 – I modulis dėl jo metu gautų teorinių žinių; dar 1 mokytoja/-as nurodė, kad I ir III moduliai buvo vienodai naudingi, o 2 neįvardijo jokio konkretaus modulio, teigdamas/-i, kad visos mokymų dalys buvo vienodai naudingos.

8. Kūrybiškumas. Prieš mokymus pildytoje apklausoje dauguma mokytojų įvertino poreikį stiprinti įvairius gebėjimus, susijusius su kūrybiškumu ir meno integravimu į pamokas. 14 iš 19 mokytojų pažymėjo, kad didžiausias poreikis – stiprinti gebėjimą atkreipti dėmesį į kūrybiškas moksleivių idėjas; 12 – pateikti atviras užduotis; 13 – skatinti moksleivius/-es naudotis vaizduote. Svarbūs buvo ir kiti gebėjimai, kaip kad įtraukti vizualiojo meno kūrinius į pamokas ar skatinti mokinius žymėtis mintis, tačiau šį poreikį dalis mokytojų apibrėžė kaip vidutinį arba mažesnį. Vertinimai po mokymų užpildytoje apklausoje rodo, kad mokymai efektyviai padėjo stiprinti visus šiuos gebėjimus. 10 iš 11 apklausą užpildžiusių mokytojų įvertino, jog gebėjimų stiprinimas pavyko arba puikiai pavyko, o likusieji/-iosios nurodė, kad tai pavyko iš dalies. Tai rodo, kad mokymai buvo sėkmingi ir prisidėjo prie praktinių gebėjimų ugdymo kūrybiškumo ir meno integravimo srityje.

9. Kritinis mąstymas. Apklausoje, užpildytoje prieš mokymus, poreikį stiprinti kritinio mąstymo gebėjimus mokytojai/-os vertino įvairiai. 10 iš 19 mokytojų nurodė, kad reikia stiprinti ir kritinio mąstymo gebėjimą, ir gebėjimą naudoti įvairesnius informacijos šaltinius. 7 mokytojai/-os nurodė, kas svarbu skatinti mokinius įsigilinti į kito nuomonės priežastis. 12 mokytojų atrodė svarbu mokytį atskirti faktinius argumentus nuo nuomonės. Po mokymų užpildytoje apklausoje beveik visi/-os 11 jos respondentų/-čių įvertino, kad mokymai sustiprino šios kategorijos kompetencijas. 10 mokytojų pažymėjo, kad jiems/joms puikiai pavyko arba pavyko sustiprinti savo gebėjimą naudoti įvairesnius informacijos šaltinius; 10 pavyko sustiprinti savo pačių gebėjimą analizuoti kitų nuomones; 11 įvertino sustiprinę/-usios savo gebėjimą atskirti faktus nuo nuomonės. Tai rodo, kad mokymai efektyviai prisidėjo ugdant pačių mokytojų kritinio mąstymo kompetencijas gebėjimą argumentuoti.

10. Emocinis raštingumas. Prieš mokymus pildytoje apklausoje mokytojos/-ai išreiškė didelį poreikį stiprinti emocines kompetencijas. 10 iš 19 apklausos dalyvių pažymėjo norintys/-čios ugdyti gebėjimą kalbėti apie savo emocijas; 11 – mokytį moksleivius atpažinti ir suprasti kitų emocijas; 10 – padėti moksleiviams suprasti jų pačių emocijas. Poreikį stiprinti konfliktų valdymo kompetencijas išreiškė 15 apklausą užpildžiusių mokytojų. Po mokymų užpildytoje anketoje dauguma mokytojų įvertino, kad šie gebėjimai buvo sėkmingai stiprinami. Gebėjimą kalbėti apie savo emocijas pavyko ar puikiai pavyko sustiprinti 8 iš 11 mokytojų, kitų emocijų supratimą – 9 iš 11, savųjų emocijų supratimą – 10 iš 11, o konfliktų valdymą – 7 iš 11, rodančius, kad mokymai efektyviai prisidėjo prie emocinio ir socialinio kompetencijų ugdymo.

11. Bendravimas. Prieš mokymus dauguma mokytojų jautė poreikį stiprinti socialinius ir bendradarbiavimo įgūdžius. 12 iš 19 apklausą užpildžiusių mokytojų norėjo išmokyti geriau pastebėti ir atpažinti kūno kalbą; 10–12 – išmokyti skatinti diskusijas, mokytį moksleivius įsiklausyti į bendraklasių komentarus bei priimti kitokius mąstymo būdus; 9–10 – skatinti moksleivius padėti vieni kitiems rasti sprendimus. Po mokymų beveik visi/-os apklausą užpildžiusios/-ę mokytojai/-os įvertino, kad jiems/joms pavyko arba puikiai pavyko (8-10 iš 11) sustiprinti šiuos įgūdžius. Likusieji/-iosios nurodė, jog tai pavyko iš dalies. Tai rodo, kad mokymai veiksmingai prisidėjo stiprinant mokytojų socialines, bendradarbiavimo kompetencijas ir gebėjimus ugdyti šias kompetencijas.

12. Lyčių lygybė ir lytiškumas. Prieš mokymus užpildytoje anketoje mokytojai/-os pažymėjo jaučiantys/-čiančios poreikį stiprinti gebėjimus, susijusius su lytiškumo ir lyčių lygybės temomis. 10 iš 19 mokytojų nurodė, kad jiems/joms svarbu stiprinti gebėjimą kalbėti apie lytiškumą, diskutuoti apie lyčių lygybę, ugdyti moksleivius/-es lytinės tapatybės klausimais ir skatinti pagarbų kalbėjimą apie lyčių lygybę. Po mokymų užpildyta apklausa rodo, kad šias kompetencijas pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti 7 iš 11 apklausos dalyvių. Kitiems/-oms tai pavyko tik iš dalies, ir tik 1 mokytojui/-ai visiškai nepavyko šių įgūdžių sustiprinti. Remiantis šiais duomenimis galima vertinti, kad mokymai efektyviai prisidėjo ugdant mokytojų kompetenciją skatinti moksleivius pagarbiai diskutuoti lytiškumo, lytinės tapatybės ir lyčių lygybės temomis.

13. Socialinės aktualijos ir pilietiškumas. Prieš mokymus pildytoje apklausoje mokytojai/-os nurodė, kad jų poreikis stiprinti kompetencijas su moksleiviais/-ėmis kalbėtis pilietinės tapatybės, politinių įvykių ir socialinių problemų (skurdo, nelygybės, diskriminacijos, rasizmo) temomis yra vidutinis-didelis. 7 iš 19 apklausą užpildžiusių mokytojų nurodė, kad reikia arba labai reikia stiprinti gebėjimą kalbėti apie politinius įvykius, o 9 – apie socialines problemas. Apklaustos po mokymų 8 respondentai/-ės įvertino, kad jiems/joms pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti šias kompetencijas; daliai tai pavyko iš dalies. 1 mokytojas/-a iš 11 įvertino, kad nepavyko sustiprinti gebėjimo kalbėtis su moksleiviais/-ėmis apie politinius įvykius. Apibendrinant, mokymai veiksmingai prisidėjo ugdant mokytojų gebėjimą mokyti moksleivius/-es diskutuoti pilietinėmis ir socialinėmis temomis.

14. Mokytojų kaip fasilitatorių vaidmuo. Prieš mokymus užpildytoje apklausoje mokytojai/-os nurodė, kad jaučia didelį poreikį stiprinti gebėjimus, susijusius su aktyviu mokymosi procesu, kritiniu mąstymu ir kūrybiškumu pamokose. 11 iš 19 apklausą užpildžiusių mokytojų norėjo, kad pamokose daugiau kalbėtų mokiniai ir įgusti tiksliai atkartoti moksleivių išsakytą informaciją; 12 mokytojų pasidalijo norintys/-čios stiprinti gebėjimus įtraukti meno kūrinius į mokymo procesą, skatinti savarankišką mokymąsi ir atskirti patikimą informaciją bei faktus nuo nuomonių bei patys/-čios jaustis kūrybingos/-i. Po mokymų pildytoje apklausoje 6-10 iš 11 mokytojų įvertino, kad jiems/joms pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti minėtas kompetencijas. Daliai tai pavyko iš dalies. Apibendrinant, mokymai veiksmingai prisidėjo prie dalyvavusių mokytojų pedagoginių, kritinio mąstymo ir kūrybiškumo kompetencijų ugdymo.

DETALE ANALIZĖ

1. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ PROGRAMOS DALYVIŲ DEMOGRAFIJA

Mokymų programoje dalyvavo mokytojos/-ai iš Raseinių mieste ir rajone esančių mokymo įstaigų: Raseinių Šaltinio progimnazijos, Viduklės Simono Stanevičiaus gimnazijos, Raseinių Viktoro Petkaus progimnazijos, Prezidento Jono Žemaičio gimnazijos ir Ariogalos gimnazijos.

Prieš mokymus pateiktą anketą užpildė 19 mokytojų, o po mokymų – 11. Pagal duomenis matoma, jog prie mokymų jų eigoje prisijungė naujos/-i mokytojos/-ai, tačiau kai kurios/-ie mokytojos/-ai, dalyvavusios/-ę mokymų pradžioje galimai iš jų pasitraukė arba ne visos/-i užpildė galutinę anketą.

Pradinę anketą užpildė 19 mokytojų, iš jų 2 vyrai ir 17 moterų. 13 jų nurodė, jog mokytojomis/-ais dirba daugiau nei 21 metus. 5 mokytojos/-ai teigė dirbančios/-ys 11-20 metų, 1 mokytoja/-as – 0-3 metų.

Mokymuose dalyvavo įvairių sričių mokytojos/-ai. Pagal duomenis anketose pildytose prieš mokymų pradžią, mokymuose dalyvavo 1 geografijos mokytoja/-as, 4 pradinio ugdymo mokytojos/-ai, 1 istorijos mokytoja/-as, 1 matematikos mokytoja/-as, 3 užsienio kalbos mokytojos/-ai, 3 meninio ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika ir pan.) mokytojos/-ai. Taip pat pradinę anketą užpildė 1 gyvenimo įgūdžių mokytoja/-as, 1 lietuvių kalbos mokytoja/-as, 1 dorinio ugdymo mokytoja/-as ir 3 gamtos mokslų (biologija, chemija, fizika) mokytojos/-ai.

Pasibaigus mokymams anketą užpildė 11 mokytojų, iš jų 1 vyras ir 10 moterų. 10 šių mokytojų mokytojomis/-ais dirba daugiau nei 21 metus, 1 mokytoja/-as dirba 11-20 metų. Po mokymų anketą užpildė 1 geografijos mokytoja/-as, 4 pradinio ugdymo mokytojos/-ai, 1 istorijos mokytoja/-as, 1 matematikos mokytoja/-as, 1 užsienio kalbos mokytoja/-as, 2 meninio ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika ir pan.) mokytojos/-ai. Taip pat pradinę anketą užpildė 1 gamtos mokslų (biologija, chemija, fizika) mokytoja/-as.

Apklausoje, pildytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo klausama, kokiomis kultūrinių įstaigų paslaugomis jie/jos naudojami mokymo tikslais. 7 mokytojos/-ai nurodė, jog parodose ir renginiuose lankosi tik asmeniškai; 3 mokytojos/-ai teigė, jog naudojami skaitmeninėmis kolekcijomis ir parodose bei renginiuose lankosi asmeniškai; 3 mokytojos/-ai nurodė, jog parodose ir renginiuose lankosi ir su moksleiviais/-ėmis, ir asmeniškai; 1 mokytoja/-as teigė, jog naudojami tik skaitmeninėmis kolekcijomis; 2 mokytojos/-ai nurodė, jog parodose ir renginiuose lankosi tik su moksleiviais/-ėmis; 2 mokytojos/-ai teigė, jog parodose ir renginiuose lankosi su moksleiviais/-ėmis ir naudojami skaitmeninėmis kolekcijomis; 1 mokytoja/-as nurodė, jog parodose ir renginiuose lankosi ir su moksleiviais/-ėmis, ir asmeniškai bei naudojami skaitmeninėmis kolekcijomis.

2. VIZUALINIO MĄSTYMO METODO PRITAIKYMAS PAMOKOSE

2.1. VMS METODO ŽINOMUMAS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo klausama, kiek joms/jiems žinomas yra vizualinio mąstymo metodas. Atsakymai pasiskirstė į keturias grupes. 3 mokytojos/-ai šio metodo nežinojo, 6 mokytojos/-ai metodą žinojo ir teigė, jog yra bandę/-žiusios taikyti, 8 mokytojos/-ai teigė, jog metodą žino, tačiau taikyti jo nėra tekę, 2 mokytojos/-ai metodą žinojo ir teigė, jog sėkmingai taiko jį pamokose.

2.2. VMS METODAS: PERSPEKTYVOS PO MOKYMŲ

Po mokymų vykdytoje apklausoje mokytojų klausta, ar jos/jie planuoja vizualinio mąstymo strategijos (VMS) metodą taikyti pamokose ir toliau. 9 mokytojos/-ai vizualinio mąstymo strategijos (VMS) metodo taikymą įvertino teigiamai ir teigė, kad ketina taikyti metodą pamokose. Dalis mokytojų pabrėžė, jog metodas tinka tiek dėstomiems dalykams, tiek asmeniniam profesiniam augimui, yra lengvai išmokstamas, paprastas, tačiau naudingas. Mokytojos/-ai akcentavo, kad metodas patiko, buvo aiškus ir praktiškas, todėl, jų manymu, bus naudingas ir moksleivėms/-iams.

Tikrai taikysiu, nes tinka ir dėstomiems dalykams ir man kaip asmenybei.

Taikysiu, nes jį puikiai išmokau, patiko, manau bus naudingas mokiniams.

Manau, kad taip. Dėstau užsienio kalbą, todėl šis metodas puikiai tinka diskusijoms pradėti ar temai įvesti.

Kitos/-i mokytojos/-ai neatsakė į šį klausimą arba teigė, jog nežino ar pabandys integruoti VMS, nurodydami/-os, kad pasirinkimas integruoti metodą į pamokas „priklausys nuo pamokos temos“.

2.3. IŠŠŪKIAI, SU KURIAIS UGDYMO PROCESĖ SUSIDURIA MOKYTOJAI/-OS

Mokytojų atsakymai apie VMS metodo taikymą ir matomas naudas iš dalies siejasi su iššūkiais, kuriuos mokytojos/-ai įvardino patiriančios/-tys ugdymo procese. Prieš prasidedant mokymų programai vykdytoje apklausoje mokytojų klausta su kokiomis problemomis jos/ jie dažniausiai susiduria vedamų pamokų metu. Vienas iš dažniausiai paminėtų iššūkių – tai moksleivių motyvacijos ir iniciatyvos stoka, pasireiškianti abejingumu mokomam dalykui, tingėjimu, nenoru įsitraukti, kalbėti ar diskutuoti, ypač bendraamžių grupėse. Taip pat mokytojos/-ai iššūkiu įvardijo moksleivių negebėjimą išlaikyti dėmesio, paviršutiniškumą, trumpus moksleivių (1–2 žodžių) atsakymus, kurie neatitinka užduočių formuluočių, bei dėl moksleivių negebėjimo susikaupti ribotas galimybes pasitelkti video medžiagą mokymo procese.

Kiti reikšmingi sunkumai, kuriuos įvardijo mokytojai/-os – tai drausmės problemos, moksleivių sunkumai valdyti emocijas, empatijos trūkumas, nemokėjimas priimti kitų nuomonės, kategoriškumas ir netolerancija. Tarp sunkumų mokytojai/-os įvardijo ir moksleivių saviraiškos stoką, skurdžią vaizduotę bei didelį individualumą, kuris apsunkina bendrą darbą klasėje.

Per didelis kiekvieno vaiko individualumas, mokinių negebėjimas valdyti savo emocijas, empatijos trūkumas, nemokėjimas priimti kito nuomonės.

Mokinių 1-2 žodžių paviršutiniški atsakymai, kurie nėra teisingi užduoties formulavimui. Video medžiagos rodymas turi būti trumpas, nes mokiniai neišlaiko dėmesio ilgesnio video peržiūrai.

Sudėtinga dirbti su atnaujintomis programomis, daug sunkumų pasirenkant mokymo medžiagą ir metodiką. Sunku būna paskirstyti krūvį pamokos metu - jaučiu, kad pati dirbu per daug, o mokiniai - per mažai. Taip pat iššūkių kelia per didelis darbo krūvis apskritai, mokiniams - pamokų krūvis.

Mokytojos/-ai įvardina, kad prie ugdymo proceso sudėtingumo prisideda ir mokymo priemonių bei susistemos informacijos stygius, sunkumai patiriami dirbant su atnaujintomis ugdymo programomis, pasirenkant tinkamą mokymo medžiagą ir metodiką. Kai kurioms/-iems pedagogėms/-ams iššūkiu tampa pamokos krūvio paskirstymas, kai mokytoja/-as jaučiasi dirbanti/-is daugiau nei moksleivės/-iai, taip pat bendras didelis darbo krūvis tiek mokytojoms/-ams, tiek moksleivėms/-iams.

Dalis mokytojų įvardija ir specifinius iššūkius, susijusius su mokinių motyvavimu dalyvauti pamokoje, individualių pasirodymų ar koncertų organizavimu. Apklausoje buvo ir mokytojų, kurios/-ie nurodė reikšmingų sunkumų nepatiriančios/-ys.

Taikydamos/-i VMS metodą dauguma mokytojų nesusidūrė su jokiais iššūkiais – metodas joms/jiems buvo aiškus, nuoseklus ir lengvai pritaikomas praktikoje. Kai kurios/-ie mokytojai/-os nurodė, kad dar per mažai taikė metodą, kad gebėtų įvardyti konkrečius sunkumus ar iššūkius.

Kai kurie/-ios mokymų dalyvės/-iai atkreipė dėmesį į mokinių aktyvumo stoką taikant VMS metodą. Vienas pagrindinių iššūkių šioje atsakymų grupėje buvo prakalbinti mokinius/-es, paskatinti juos/jas kalbėti ir reikšti mintis, ypač aptariant paveikslus. Pažymėta, kad mokiniai/-ės ne visuomet nusiteikę diskusijoms, todėl mokytojams/-oms tenka papildomai juos motyvuoti ir raginti įsitraukti.

Baigiamosios anketos respondentai/ės pažymėjo, kad metodas tinka ne visoms temoms, priklausomai nuo dėstomo dalyko specifikos.

Viena/-as mokytoja/-as pažymėjo, kad VMS metodui perimti būtų naudingiau turėti gyvų, praktinių užsiėmimų su programos lektoriais/-ėmis, nes darbas su moksleiviais/-ėmis vyksta ne nuotoliu, o gyvai klasėje.

2.4. VMS METODO TAIKymo PAMOKOSE PAVYZDŽIAI

Siekiant geriau suprasti kaip mokymų dalyviams/-ėms sekėsi taikyti VMS metodą pamokose, atviru anketos klausimu prašyta pasidalinti sėkmingais ir nesėkmingais metodo taikymo pavyzdžiais bei sėkmę ar nesėkmę lėmusiomis priežastimis. Meninio ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika) mokytojos/-ai pastebėjo, kad taikydami/-os metodą išmoko geriau formuluoti klausimus ir prakalbinti moksleives/-ius, tačiau pažymėjo, kad sėkmė priklauso nemažai ir nuo pamokos temos. Istorijos mokytoja/-as teigė, kad taikyti:

sekėsi, nes ir įprastai pamokose daug vizualizacijos. Taikau pamokos pradžioje ir pabaigoje, kada mokiniai papildo turėtas žinias naujomis.

Užsienio kalbos mokytoja/-as pasidalino, jog metodą bandė taikyti tik fragmentiškai, dėl to neturi galimybės įvertinti:

Kol kas taikiau šį metodą tik fragmentiškai, apibūdinant nuotraukas/paveikslėlius, todėl ryškios sėkmės ar nesėkmės nepatiriau.

Geografijos, gamtos mokslų (biologijos, chemijos, fizikos) ir matematikos mokytojos/-ai teigė metodo pamokose dar netaikiusios/-ę.

3. MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ, GEBĖJIMŲ IR ŽINIŲ POKYČIO ĮVERTINIMAS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo prašoma įvertinti 27 teiginius nurodant, kiek jie/jos norintys sustiprinti kompetencijas kūrybiškumo, kritinio mąstymo, emocinio raštingumo srityse, bendravimo įgūdžius, emocinį raštingumą, lyčių lygybės ir lytiškumo žinias ir t.t. Teiginių vertinimo skalė buvo nuo 1 (balas, nurodantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pastiprinimas visiškai nereikalingas) iki 5 (balas, reiškiantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pastiprinimas labai reikalingas).

Apklausoje, vykdytoje mokymų programai pasibaigus, mokytojų paprašyta įvertinti, kiek mokymų programos metu jiems pavyko sustiprinti išvardintas kompetencijas, gebėjimus ir žinias. Siekiant pamatuoti poveikį, teiginiai atliepė pateiktuosius tyrimo pradžioje. Kaip ir pradinėje apklausoje, taip ir šioje pateikta vertinimo skalė nuo 1 (balas, nurodantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pagilinti visiškai nepavyko) iki 5 (balas, reiškiantis, jog kompetencijos, gebėjimai bei žinios patobulinti labai sėkmingai).

MO muziejaus mokymuose dalyvavo įvairių dalykų mokytojos/-ai, tačiau dalyvių grupės sudėtis mokymų metu pasikeitė. Duomenyse matoma, kad pradinę anketą užpildė vienos/-i mokytojos/-ai, o galutinę – tik kai kurios/-ie iš mokymus pradėjusių mokytojų ir naujos/-i dalyviai/-ės. Kai kurios/-ie mokytojos/-ai, užpildžiusios/-ę pradinę anketą, galutinės anketos neužpildė. Dėl šios priežasties tiesioginis abiejų anketų duomenų palyginimas yra neįmanomas.

Tolesnėse šio skyriaus pastraipose pagal temas apžvelgiami tyrimo pradžioje ir pabaigoje klausimyne pateikti teiginiai, aprašomi mokytojų vertinimai, indikuojantys galimą su mokymais susijusį pokytį arba to pokyčio stygių. Verta dar kartą pažymėti, kad mokymų pradžioje mokytojos/-ai buvo prašomos/-i įvertinti turimus gebėjimus ir kompetencijas, o mokymų pabaigoje – kiek šiuos gebėjimus ir kompetencijas jų manymu pavyko pagilinti. Taigi, šis lyginimas nėra gebėjimų ir kompetencijų matavimas prieš ir po mokymų, tačiau pačių mokytojų atliekamas įvertinimas kiek joms/jiems pavyko pagilinti kompetencijas lyginant su turėtomis iki mokymų. Pagal kiekvienam teiginiui priskirtus balus (nuo 1 iki 5) apskaičiuotas įsivertinimo dažnis.

Šiame tyrime apskaičiuotas įsivertinimo dažnis rodo, kaip dažnai mokytojos/-ai rinkosi konkretų balą nuo 1 iki 5 vertindamos/-i, kiek jų manymu mokymų metu pavyko pagilinti turėtus gebėjimus ir kompetencijas. Dažnis atspindi respondenčių/-ų atsakymų pasiskirstymą ir leidžia matyti, kurie įsivertinimo lygiai buvo pasirenkami dažniausiai, pavyzdžiui, ar mokytojos/-ai dažniau nurodė didelį kompetencijų pagilinimą, ar pokytį vertino nuosaikiau. Taigi, šis rodiklis padeda apibendrinti subjektyvią mokytojų nuomonę apie mokymų naudą, tačiau jis neparodo objektyvaus gebėjimų pokyčio prieš ir po mokymų, o tik pačių mokytojų suvokiamą kompetencijų pagilinimą.

3.1. KŪRYBIŠKUMAS

Poreikis stiprinti gebėjimą *„Įtraukti vizualinius meno kūrinis į dėstomą dalyką/ mokymosi procesą“*: 4 mokytojos/-ai (iš 19) įvertino, jog šio gebėjimo stiprinti visiškai nereikia ir nereikia; 8 – jog gebėjimą reikia stiprinti vidutiniškai; 7 – jog šį gebėjimą reikia arba labai reikia sustiprinti (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai (iš 11) įvertino, jog gebėjimą pavyko sustiprinti iš dalies; 8 – jog sustiprinti gebėjimą pavyko arba pavyko puikiai (žr. 2 pav.).

Po mokymų *„Pastebėti mokinių kūrybiškumo pokytį, kai įtraukiu dailės kūrinių į dėstomą dalyką“* iš dalies sustiprinti šį gebėjimą pavyko 2; o sustiprinti arba sustiprinti puikiai pavyko 9 mokytojoms/-ams (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti gebėjimą *„Atkreipti dėmesį į kūrybiškas moksleivių idėjas“*, visiškai nereikėjo arba nereikėjo 1 mokytojai/-ui (iš 19); 4 mokytojos/-ai įvertino, jog jaučia vidutinišką poreikį stiprinti šį gebėjimą; 14 mokytojų įvertino, jog šį gebėjimą reikia arba labai reikia stiprinti (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai (iš 11) įvertino, jog gebėjimą pavyko sustiprinti iš dalies; 9 mokytojos/-ai įvertino, jog jiems/joms sustiprinti šį gebėjimą pavyko arba puikiai pavyko (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti gebėjimą *„Pateikti įvairiems sprendimams atviras užduotis“* visiškai nematė 1 mokytoja/-as; 6 mokytojos/-ai (iš 19) įvertino, jog mato poreikį stiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia stiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimą *„Pateikti moksleiviams (-ėms) įvairiems sprendimams atviras užduotis“* iš dalies pavyko sustiprinti 2 mokytojoms/-ams; 9 mokytojos/-ai (iš 11) įvertino, jog sustiprinti gebėjimą pavyko arba puikiai pavyko (žr. 2 pav.).

1 pav. Mokytojų įsivertinimas, kiek joms/jiems reikėtų pastiprinti kūrybiškumo, kritinio mąstymo, emocinio raštingumo kompetencijas, gebėjimus ir žinias, bendravimo įgūdžius, emocinį raštingumą, lyčių lygybės ir lytiškumo žinias ir t.t.

Poreikio stiprinti gebėjimus „Skatinti moksleivius (-es) sekti ar / ir žymėtis savo mintis“ visiškai nematė 3 mokytojos/-ai (iš 19); 5 mokytojos/-ai įvertino, jog šį gebėjimą jiems/joms reikia stiprinti vidutiniškai; 11 mokytojų įvertino, jog šį gebėjimą stiprinti reikia arba labai reikia (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimo „Skatinti moksleivius (-es) sekti ar/ir žymėtis savo mintis“ jaučia nepastiprinęs/usi 1 mokytoja/-as (iš 11); 2 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog gebėjimą pavyko sustiprinti iš dalies; 8 mokytojos/-ai įvertino, jog sustiprinti gebėjimą pavyko arba puikiai pavyko (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti gebėjimą „*Skatinti moksleivius (-es) pamokų metu naudotis vaizduote*“ visiškai neturėjo ar neturėjo 2 mokytojos/-ai (iš 19); 4 mokytojos/-ai įvertino, jog stiprinti šį gebėjimą jiems/joms reikia vidutiniškai; 13 mokytojų įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia stiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojos/-ai (iš 11) įvertino, jog iš dalies pavyko sustiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų įvertino, jog sustiprinti šį gebėjimą pavyko arba puikiai pavyko (žr. 2 pav.).

Prieš mokymus mokytojos/-ai dažniausiai jautė poreikį stiprinti gebėjimus, susijusius su kūrybiškumo skatinimu ir meno integravimu į mokymosi procesą, ypač atkreipti dėmesį į moksleivių idėjas, siūlyti atviras užduotis ir skatinti moksleivių vaizduotę. Po mokymų dauguma mokytojų įvertino, kad šie gebėjimai buvo sėkmingai sustiprinti, kiti/-os jautė juos sustiprinę/-usios iš dalies. Apibendrinant, mokymai efektyviai prisidėjo prie praktinių įgūdžių ugdymo ir kūrybiškesnio požiūrio į pamokų organizavimą.

3.2. KRITINIS MĄSTYMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Naudoti įvairesnius informacijos šaltinius*“: 4 mokytojos/-ai iš 19 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia sustiprinti; 5 mokytojos/-ai iš 19 įvertino, jog vidutiniškai reikia sustiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 19 įvertino, jog reikia ir labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 11 įvertino, jog iš dalies pavyko sustiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 11 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Skatinti moksleivius (-es) įsigilinti į kito žmogaus nuomonės priežastis*“: 3 mokytojos/-ai iš 19 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia sustiprinti; 9 mokytojos/-ai iš 19 įvertino, jog vidutiniškai reikia sustiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai iš 19 įvertino, jog reikia ir labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 11 įvertino, jog iš dalies pavyko sustiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 11 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti kompetenciją „*Mokyti moksleives (-ius) atskirti faktinius argumentus nuo nuomonės*“: 4 mokytojos/-ai iš 19 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia sustiprinti; 3 mokytojos/-ai iš 19 įvertino, jog vidutiniškai reikia sustiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų iš 19 įvertino, jog reikia ir labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 11 mokytojų iš 11 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Prieš mokymus mokytojos/-ai dažniausiai jautė poreikį stiprinti gebėjimus, susijusius su įvairesnių informacijos šaltinių naudojimu, kitų nuomonių priežasčių analizavimu ir faktinių argumentų atskyrimu nuo nuomonės, ypač akcentuodamos/-i pastarąjį gebėjimą. Po mokymų beveik visos/-i mokytojos/-ai įvertino, kad šie gebėjimai buvo sėkmingai arba puikiai stiprinami, rodant, kad mokymai veiksmingai prisidėjo prie kritinio mąstymo ir argumentacijos kompetencijų ugdymo.

3.3. EMOCINIS RAŠTINGUMAS

Vertindamos/-i kompetenciją „*Kalbėti apie savo [jų pačių] emocijas*“ 3 mokytojos/-ai (iš 19 įvertino), jog jos stiprinti visiškai nereikia arba nereikia. 6 mokytojos/-ai įvertino, jog stiprinti šią kompetenciją reikia vidutiniškai; 10 mokytojų įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia stiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai (iš 11) įvertino, jog gebėjimą pavyko sustiprinti iš dalies; 8 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog sustiprinti gebėjimą pavyko arba pavyko puikiai (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti gebėjimą „*Moksleivius (-es) mokyti atpažinti ir suprasti įvairias kitų emocijas*“ įvertino neturinčios/-ys 4 mokytojos/-ai (iš 19). 4 mokytojos/-ai iš 19 įvertino, jog jų poreikis stiprinti šį gebėjimą vidutinis; 11 mokytojų įvertino, jog šį gebėjimą stiprinti reikia arba labai reikia (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai (iš 11) įvertino, jog sustiprinti šį gebėjimą pavyko iš dalies; 9 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog gebėjimą sustiprinti pavyko arba puikiai pavyko (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti gebėjimą „*Moksleivius (-es) mokyti atpažinti ir suprasti jų pačių emocijas*“ nematė 3 mokytojos/-ai (iš 19). 6 mokytojos/-ai iš 19 įvertino, jog turi vidutinišką poreikį sustiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 19 įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia stiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 11 įvertino, jog gebėjimą pavyko sustiprinti iš dalies; 10 mokytojų iš 11 įvertino, jog sustiprinti gebėjimą pavyko arba puikiai pavyko (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti savo gebėjimą „*[...] moksleivius (-es) mokyti valdyti konfliktus*“ 2 mokytojos/-ai (iš 19) nematė. 2 mokytojos/-ai įvertino, jog poreikis stiprinti šį gebėjimą yra vidutinis; 15 mokytojų įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojos/-ai (iš 11) įvertino, jog gebėjimą pavyko sustiprinti iš dalies; 7 mokytojos/-ai įvertino, jog gebėjimą sustiprinti pavyko arba puikiai pavyko (žr. 2 pav.).

Apibendrinant, mokymai reikšmingai prisidėjo prie mokytojų emocinio sąmoningumo ir gebėjimų stiprinimo, susijusių su emocijų atpažinimu, įvardijimu bei konfliktų valdymu. Mokytojos/-ai norėjo geriau kalbėti apie savo emocijas, atpažinti kitų jausmus, suprasti savuosius ir valdyti konfliktus. Mokymai padėjo sustiprinti daugumą šių gebėjimų.

3 . 4 . BENDRAVIMAS

Poreikio stiprinti savo gebėjimą „*Pastebėti ir atpažinti kūno kalbą*“ nematė 4 mokytojos/-ai (iš 19). 3 mokytojos/-ai įvertino, jog turi vidutinį poreikį sustiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia stiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai (iš 11) įvertino, jog iš dalies pavyko sustiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai įvertino, jog sustiprinti gebėjimą pavyko arba puikiai pavyko (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti kompetenciją „*[...] skatinti moksleives (-ius) diskutuoti*“ nejautė 4 mokytojos/-ai iš 19. 5 mokytojos/-ai įvertino, jog turi vidutinį poreikį stiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų įvertino, jog šį gebėjimą stiprinti reikia arba labai reikia (žr. 1 pav.).

Po mokymų 5 mokytojos/-ai (iš 11) įvertino, jog iš dalies pavyko sustiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai įvertino, jog pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti savo gebėjimą „*Moksleivius (-es) skatinti įsiklausyti į bendraklasių komentarus*“ nematė 3 mokytojos/-ai iš 19. 4 mokytojos/-ai įvertino, jog jaučia vidutinį poreikį stiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai (iš 11) įvertino, jog sustiprinti gebėjimą pavyko iš dalies; 9 mokytojos/-ai įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti savo gebėjimą „*Moksleivius (-es) mokyti priimti kitokius mąstymo būdus*“ nejautė 2 mokytojos/-ai iš 19. 7 mokytojos/-ai įvertino, jog jaučia vidutinį poreikį sustiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 11 įvertino, jog gebėjimą pavyko sustiprinti iš dalies; 10 mokytojų įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti savo gebėjimą „[...] moksleives (-ius) skatinti padėti vieni kitiems rasti sprendimus“ nurodė neturinčios/-tys 2 mokytojos/-ai iš 19. 8 mokytojos/-ai įvertino, jog jiems/joms vidutiniškai reikia sustiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai įvertino, jog ši gebėjimą sustiprinti joms/jiems reikia arba labai reikia (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog gebėjimą pavyko sustiprinti iš dalies; 8 mokytojos/-ai įvertino, jog pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai prisidėjo prie mokytojų bendravimo, socialinių ir emocinių gebėjimų stiprinimo. Prieš mokymus mokytojai/-os išreiškė poreikį įgusti geriau pastebėti kūno kalbą, bei paskatinti moksleivius įsitraukti diskusijas, įsiklausyti į kitus ir bendradarbiauti. Po mokymų buvo vertinama, kad patobulinti šiuos gebėjimus pavyko arba pavyko puikiai.

3.5. LYČIŲ LYGYBĖ IR LYTIŠKUMAS

Poreikio stiprinti savo gebėjimą „*Kalbėti lytiškumo klausimais*“ neturėjo 5 mokytojos/-ai iš 19. 6 mokytojos/-ai įvertino, jog jiems/joms vidutiniškai reikia sustiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų įvertinta, kad gebėjimų „*Mokyti moksleivius (-es) kalbėtis lytiškumo klausimais*“, „*Skatinti moksleivius (-es) pagarbiai kalbėti apie lyčių lygybę*“ (pagal atsakymų į šiuos du klausimu vidurkį) nepavyko sustiprinti 1 mokytojai/-ui iš 11. 4 mokytojos/-ai įvertino, jog gebėjimus sustiprinti pavyko iš dalies; 6 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti šiuos gebėjimus (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Diskutuoti/ kalbėti su moksleivėmis (-iais) apie lyčių lygybę*“ nematė 4 mokytojos/-ai iš 19. 5 mokytojos/-ai įvertino, jog jų poreikis stiprinti šį gebėjimą yra vidutinis; 10 mokytojų įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 11 įvertino, jog visiškai nepavyko ar iš dalies nepavyko sustiprinti šio gebėjimo; 3 mokytojos/-ai įvertino, jog iš dalies pavyko sustiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo kompetenciją „*Kaip moksleives (-ius) mokyti kalbėti apie lytinę tapatybę*“ nejautė 5 mokytojos/-ai iš 19. 4 mokytojos/-ai įvertino, jog jų poreikis stiprinti šį gebėjimą yra vidutinis; 10 mokytojų įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as (iš 11) įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko sustiprinti šio gebėjimo; 4 mokytojos/-ai įvertino, jog iš dalies pavyko sustiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti savo gebėjimą „*Skatinti pagarbiai kalbėti apie lyčių lygybę*“ nejautė 4 mokytojos/-ai iš 19/ 7 mokytojos/-ai įvertino, jos jų poreikis stiprinti šį gebėjimą yra vidutinis; 8 mokytojos/-ai įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog iš dalies pavyko sustiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai įvertino, jog pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokytojos/-ai norėjo sustiprinti gebėjimus kalbėti apie lytiškumą, diskutuoti apie lyčių lygybę ir skatinti pagarbų bendravimą. Atsakymai galimai atspindėjo visuomenėje vykstančius svarstymus, kaip ir ar lytiškumo ir lyties temos gali būti paliečiamos mokykloje. Po mokymų įvertinta, kad dauguma dalyvių, išskyrus vieną, sustiprino kompetencijas šioje srityje.

3.6. SOCIALINĖS AKTUALIJOS IR PILIETIŠKUMAS

Poreikio stiprinti gebėjimą „*Su moksleivėmis (-iais) kalbėti apie politinius įvykius*“ įvertino neturintys/-čios 6 mokytojos/-ai iš 19. 6 mokytojos/-ai įvertino, jog jų poreikis stiprinti šį gebėjimą yra vidutinis; 7 mokytojos/-ai įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

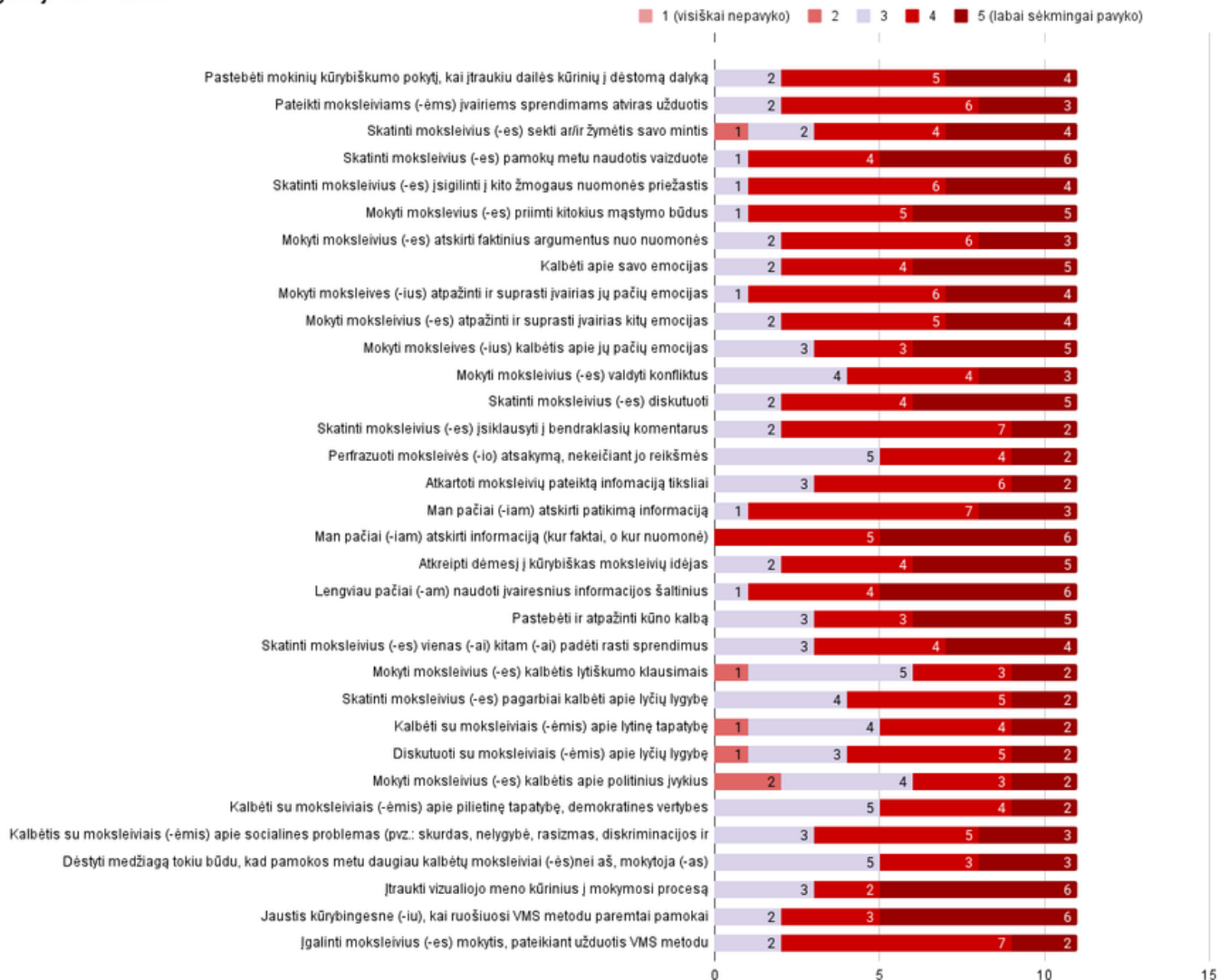
Po mokymų įvertinta, kad sustiprinti gebėjimų „*Kalbėti su moksleiviais (-ėmis) apie pilietinę tapatybę, demokratines vertybes*“ ir „*Su moksleivėmis (-iais) kalbėti apie politinius įvykius*“ (pagal vidurkį) nepavyko arba nepavyko iš dalies 1 mokytojui/-ai iš 11. 4 mokytojos/-ai įvertino, jog gebėjimus pavyko sustiprinti iš dalies; 6 mokytojos/-ai įvertino, jog pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti gebėjimą „*Kalbėti su moksleiviais (-ėmis) apie socialines problemas (pvz.: skurdas, nelygybė, rasizmas, diskriminacijos ir pan.)*“ nurodė neturinčios/-tys 4 mokytojos/-ai iš 19. 6 mokytojos/-ai įvertino, jog jaučia vidutinį poreikį sustiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog gebėjimą sustiprinti pavyko iš dalies; 8 mokytojos/-ai įvertino, jog pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai turėjo teigiamos įtakos stiprinant kompetencijoms kalbėti apie socialines aktualijas, pilietiškumą ir socialines problemas.

2 pav. Mokytojų įsivertinti, kiek joms/jiems mokymų programos metu jiems pavyko sustiprinti išvardintas kompetencijas, gebėjimus ir žinias.

3.7. MOKYTOJOS/ -O KAIP FASILITATORIAUS/ -ĖS VAIDMUO

Poreikio stiprinti gebėjimą „Dėstyti medžiagą, kad pamokos metu daugiau kalbėtų moksleivės (-iai), nei aš“ neįvertino 2 mokytojos/-ai iš 19. 6 mokytojos/-ai įvertino, jog jiems/joms šį gebėjimą reikia stiprinti vidutiniškai; 11 mokytojų įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 5 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog gebėjimą pavyko sustiprinti iš dalies; 6 mokytojos/-ai įvertino, jog pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti gebėjimą „*Perfrazuoti moksleivės (-io) atsakymą, nekeičiant jo reikšmės*“ nejautė tik 1 mokytoja/-as iš 19. 8 mokytojos/-ai iš 19 įvertino, jog jų poreikis stiprinti šį gebėjimą yra vidutinis; 10 mokytojų iš 19 įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 5 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog gebėjimą pavyko sustiprinti iš dalies; 6 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti gebėjimą „*Moksleivių pateiktą informaciją atkartoti tiksliai*“ nurodė neturinčios/-ys 2 mokytojos/-ai iš 19. 6 mokytojos/-ai įvertino, jog jų poreikis stiprinti šį gebėjimą vidutinis; 11 mokytojų iš 19 įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog iš dalies pavyko sustiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai įvertino, jog pavyko ar puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti gebėjimą „*Įtraukti dailės kūrinių į dėstomą dalyką*“ nejautė 3 mokytojos/-ai iš 19 įvertino. 8 mokytojos/-ai įvertino, jog jų poreikis sustiprinti šį gebėjimą yra vidutinis; 8 mokytojos/-ai įvertino, jog reikia ar labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Poreikio „*Jaustis kūrybingesne (-iu) pamokose*“ nejautė 3 mokytojos/-ai iš 19. 6 mokytojos/-ai įvertino, jog jaučia vidutinį poreikį sustiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų įvertino, jog jiems/joms reikia ar labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog iš dalies pavyko sustiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai įvertino, jog pavyko ar puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti gebėjimą „*Įgalinti/Skatinti moksleives (-ius) pačias (-ius) mokytis*“ nejautė 2 mokytojos/-ai iš 19. 5 mokytojos/-ai įvertino, jog jaučia vidutinį poreikį stiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų įvertino, jog reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog gebėjimą pavyko sustiprinti iš dalies; 9 mokytojos/-ai įvertino, jog pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Man pačiai (-iam) atskirti patikimą informaciją*“: 4 mokytojos/-ai iš 19 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia sustiprinti; 5 mokytojos/-ai iš 19 įvertino, jog vidutiniškai reikia sustiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 19 įvertino, jog reikia ir labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 1 mokytoja/-as iš 11 įvertino, jog iš dalies pavyko sustiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 11 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikio stiprinti gebėjimą „*Man pačiai (-iam)atskirti informaciją (kur faktai, o kur nuomonė)*“ nejautė 5 mokytojos/-ai iš 19. 6 mokytojos/-ai įvertino, jog jaučia vidutinį poveikį stiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai įvertino, jog jiems/joms reikia arba labai reikia sustiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 11 įvertino, jog gebėjimą pavyko sustiprinti iš dalies; 9 mokytojos/-ai įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko sustiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokytojos/-ai norėjo stiprinti gebėjimus, susijusius su aktyviu mokymusi, kūrybiškumu, kritiniu mąstymu ir savarankišku mokymusi. Po mokymų jie/jos įvertino, jog dauguma jų gebėjimų buvo sėkmingai sustiprinta.

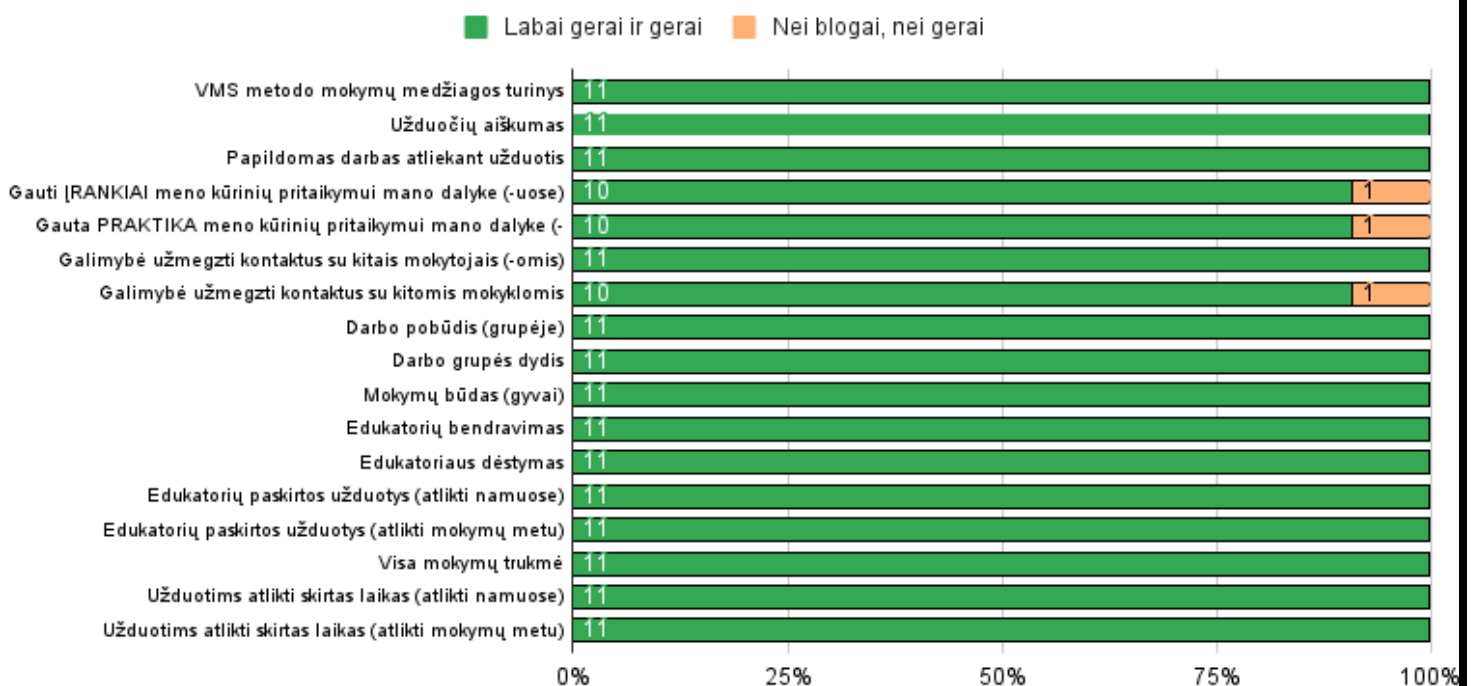
4. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMAS

Tyrimė dalyvavusios mokytojos/-ai buvo pakviestos/-i įvertinti ne tik MO muziejaus mokymų turinį, bet ir mokymų pobūdį, struktūrą, užduotis, skirtą laiką ir pan. (žr. 3 pav.). Raseinių rajono savivaldybės mokytojai/-os MO muziejaus mokymus daugiausia įvertino labai gerai ir gerai.

Beveik visas mokymų dalis (VMS metodo mokymų medžiagos turinį, užduočių aiškumą, papildomą darbą atliekant užduotis, galimybę užmegzti kontaktus su kitais mokytojais (-omis), darbo pobūdį (grupėje), darbo grupės dydį, mokymų būdą (gyvai), edukatorių bendravimą, edukatoriaus dėstymą, edukatorių paskirtas užduotis (atlikti namuose), edukatorių paskirtas užduotis (atlikti mokymų metu), visą mokymų trukmę, užduotims atlikti skirtą laiką (atlikti namuose), užduotims atlikti skirtą laiką (atlikti mokymų metu)) visi 11 mokytojų įvertino gerai ir labai gerai.

Gautus įrankius meno kūrinių pritaikymui mokomajame dalyke ar dalykuose, gautą praktiką pritaikyti meno kūrinius dėstomame dalyke ar dalykuose, galimybę užmegzti kontaktus su kitomis mokyklomis 10 mokytojų vertino gerai ir labai gerai ir 1 mokytojas/a nuomonės vertinant šias dalis neišsakė („nei gerai, nei blogai“).

3 pav. MO muziejaus mokymų vertinimas: mokytojų perspektyva

Apklausoje dalyvavusios/-ę mokytojos/-ai joms/-iems naudingiausias mokymų dalis vertino įvairiai. Mokymuose buvo trys moduliai: I modulis – teorinė VMS dalis, II modulis – sesijos su mokiniais/-ėmis, mokantis VMS, III modulis – integruotų pamokų kūrimas. 2 mokytojos/-ai neišskyrė nei vienos dalies ir teigė, kad visos mokymų dalys buvo vienodai naudingos.

Naudingos visos dalys, naujos patirtys, nauji gebėjimai ir žinios.

Pirmoji mokymų dalis mokytojų atsakymuose kaip naudingiausia buvo paminėta 1 kartą. Pakomentuota, kad mokymuose buvo pateikta „naudinga informacija“. 2 mokytojos/-ai teigė, kad naudingiausia joms/jiems buvo II dalis. III dalį kaip naudingiausią įvertino 5 mokytojos/-ai. I ir III modulius kaip vienodai naudingus įvardino 1 mokytoja/-as, pakomentavęs/-usi:

I modulis, nes tikrai reikėjo teorinių žinių, III modulis, nes padėjo bendras grupės darbas.

5. LŪKESČIAI ĮVEIKTI IŠŠŪKIUS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, buvo siekiama išsiaiškinti mokytojų lūkesčius mokymams. Dauguma mokytojų išsakė lūkesčius gilinti žinias ir įgyti daugiau praktinės patirties. Mokytojos/-ai tikėjosi išanalizuoti daugiau meno kūrinį, intensyviai mokymąsi, sužinoti naujų ir prasmingų dalykų, kuriuos galėtų tiesiogiai perteikti moksleivėms/-iams. Taip pat respondentai/-ės pasidalijo siekiu įgyti metodinės pagalbos, kuri padėtų įgalinti moksleives/-ius kalbėti viešai, drąsiau reikšti mintis ir įsitraukti į ugdymo procesą.

Ne viena/-as mokytoja/-as akcentavo, kad svarbu, jog mokymuose įgytos žinios būtų lengvai pritaikomos dėstant konkretų mokomąjį dalyką, o meno kūriniai būtų naudojami ne abstrakčiai, bet kaip konkretūs ugdymo metodai. Taip pat išreikštas poreikis, kad mokymai būtų labiau orientuoti į dalykų pamokas, o ne tik į bendrąsias veiklas, labiau tinkamas neformaliajam ugdymui ar klasės valandėlėms.

Dalis mokytojų lūkesčius apibūdino kukliai – jos/jie pabrėžė, kad kiekviena patirtis yra praturtinanti, suteikianti galimybę augti, o mokymų formatas joms/jiems jau dabar atrodo patrauklus ir vertingas. Keli mokytojos/-ai aiškių lūkesčių neišsakė arba nurodė, jog neturi nuomonės, taip pat pažymėjo, kad viskas atrodo puiku esamoje mokymų struktūroje.

6. PATIRTYS, SUSIJUSIOS SU MO MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMU

Apibendrinant duomenis pažymėtina, kad MO muziejaus mokymų patirtį mokytojai/-os įvertino labai teigiamai (žr. 4 pav.). Dauguma mokytojų pasirinko 9–19 balų įvertinimus, ypač teigiamos/-i, jog patirtis padėjo giliau apmąstyti temas, pažvelgti į jas iš naujų perspektyvų, taip pat sužadino smalsumą, paskatino kelti klausimus ir diskutuoti.

Aukštais balais įvertinta tai, kad MO muziejaus mokymai stiprina bendrystės jausmą, darė stiprų įspūdį. Dauguma mokytojų sutiko, kad tokios kultūrinės erdvės kaip MO muziejus yra svarbios atviros, demokratiškos visuomenės augimui. Žemesni įvertinimai (7–8 balai) pasitaikė retai ir bendro teigiamo vertinimo nekeičia.

Mokymų patirtį mokytojos/-ai apibūdino kaip labai teigiamą ir vertingą. Jos/jie pabrėžė, kad tai buvo pažintis su VMS metodu, taikomu MO muziejuje kartu su edukatore/-iumi, kuri/-is padėjo naujai pažvelgti į meno kūrinį. Patirtis apibūdinta kaip įdomi, naudinga, be įtampos, praplečianti meno supratimą ir suteikianti galimybę priartėti prie kūrinių per jų analizę ir dialogą.

Mokytojai/-os akcentavo, jog tokios patirtys plečia akiratį, skatina kritinį mąstymą per vizualumą, padeda „prisijaukinti“ paveikslą ir pažvelgti į jį kitu kampu. Kai kurios/-ie mokytojos/-ai pažymėjo, kad šią patirtį sunku iki galo perteikti žodžiais – ją reikia patirti asmeniškai, tačiau draugui ją pristatytų kaip prasmingą, įkvepiančią ir vertą išbandyti.

Įdomus metodas, įdomi ir naudinga patirtis

Praplėtė meno supratimą

Pristatyčiau kaip galimybę labiau priartėti prie meno kūrinių, jų analizavimo

Šios patirtys praplečia akiratį, skatina kritinį mąstymą per vizualų vaizdą.

VMS padeda paveikslą pamatyti kitaip, jį prisijaukinti

Atsakydami/-os į klausimą apie vertingiausius patirties aspektus, mokytojos/-ai pabrėžė aktyvų meno kūrinių nagrinėjimą ir darbą grupėse, kuris skatino bendradarbiauti, išklausti nuomones ir leisti į atvirą dialogą. Ypač svarbi dalyviams/-ėms buvo bendrystės patirtis – tiek tarpusavyje, tiek su lektore/-iumi, kuri/-is gebėjo sutelkti grupę nuoširdžiam, kūrybiškam bendravimui ir bendradarbiavimui.

Vertinga patirties dalimi mokytojos/-ai laikė ir lankymąsi muziejuje bei parodose, aplankytus objektus, kurie suteikė galimybę mokytis autentiškoje kultūrinėje aplinkoje. Pasidalinta, kad taikant VMS metodą atrasta galimybė diskutuoti, išreikšti jausmus per vaizdą, drąsiai kalbėti ir priimti naujus iššūkius.

Ne mažiau svarbios mokytojoms/-ams buvo teigiamos emocijos, nuoširdus bendravimas ir maloni patirtis. Kai kurie/-ios respondentai/-ės pabrėžė, kad vertinga buvo mokymų visuma – turinys, metodas, žmonės ir patirta bendrystė.

Lektorės gebėjimas apjungti grupę, gebėjimas sutelkti grupę nuoširdžiam, kūrybiškam bendravimui ir bendradarbiavimui.

Bendradarbiavimas, nuomonių išklausymas

Nuoširdus bendravimas, nauji iššūkiai, geros emocijos, maloni patirtis

Diskutuoti ir išreikšti jausmus per vaizdą, tiesiog kalbėti.

4 pav. Patirties, susijusios su MO muziejaus mokymais, vertinimas balais 1-10 (1 - visiškai nesutinku; 10 - visiškai sutinku)

